

РЕЗУЛЬТАТИ
заключного моніторингу
проекту «Гендерне бюджетування в Україні»

Піврічний/річний/ заключний (зазначити необхідне)	Заключний
Період звітування	01.01.2014 – 31.12.2020
1. Вихідні дані проекту (програми)	
Партнер з розвитку	Уряд Королівства Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA)
Бенефіціар	Міністерство фінансів України
Реципієнт	Міністерство фінансів України
Номер реєстраційної картки проекту	№ 3075-02
2. Інформація про досягнення очікуваних результатів	
Узагальнені результати реалізації проекту (програми) в кількісних та/або якісних показниках	<p>Станом на кінець 2020 року гендерний підхід у бюджетному процесі на місцевому рівні впроваджують 24 ОДА, 24 міста обласного значення, 93 райони, 449 ОТГ (у 2014 році Проект починав роботу в чотирьох пілотних областях (Харківській, Житомирській, Івано-Франківській, Херсонській) та м. Києві)).</p> <p>За весь період діяльності Проекту 1466 паспортів бюджетних програм на місцевому рівні включали гендерні аспекти. У третину паспортів бюджетних програм гендерний підхід впроваджено комплексно (в мету, завдання, напрями використання коштів та результативні показники) і охоплені практично всі сфери, в т. ч. державне управління, житлово-комунальне господарство, економічна діяльність, інша діяльність: кредитування.</p> <p>Проектом на місцевому рівні підготовлено 108 фасилітаторів, експертів та випускників Школи тренерів з питань ГОБ з 24 областей України. Таким чином забезпечено подальшу сталість застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі.</p> <p>Протягом 2015–2020 років проаналізовано 118 програм за 60 напрямками видатків, які фінансуються з місцевих бюджетів, це означає що близько 75% програм обласних бюджетів України проаналізовано.</p> <p>За результатами проведених гендерних аналізів програм робочі групи з ГОБ в областях та м. Києві напрацьовували рекомендації та пропозиції щодо скорочення виявлених під час аналізів гендерних розривів. Як результат, спільними зусиллями Проекту ГОБ, Мінфіну та інших ЦОВВ внесено зміни до 30 нормативно-правових актів, що регулюють відносини у відповідних галузях, у т. ч. до типових переліків бюджетних програм і результативних показників їх виконання, до статистичної, адміністративної, внутрішньогосподарської звітності, зведення планів по мережі, штатах і контингентах установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та м. Києва, та інших документів, які застосовуються в бюджетному процесі.</p>

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат
58E2D9E7F900307B04000000A2FE2E00D1248B00
Підписувач Улютин Денис Валерійович
Дійсний з 10.11.2020 12:52:22 по 10.11.2022
12:52:22

Міністерство фінансів
України

05110-16/2 від
14.01.2021

	<p>За підтримки Проекту впродовж 2015 – 2020 років видано 70 статистичних збірників «Жінки і Чоловіки» в областях та м. Києві.</p> <p>За експертно-консультативної підтримки Проекту ГОБ нормою щодо застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі доповнено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проект Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»; - проект Плану заходів з реалізації Стратегії управління державними фінансами на 2021 – 2024 роки; - постанову Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 930 «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». <p>Водночас у співпраці з Міністерством розвитку громад і територій України щодо застосування гендерного підходу в рамках реформи децентралізації влади Проект ГОБ брав участь у підготовці проекту змін до Бюджетного кодексу України в частині розмежування повноважень ОМС.</p> <p>Спільно з Міністерством фінансів України підготовлено Посібник із застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях.</p> <p>Проектом розроблено два навчальних відеокурси. У 2018 році курс дистанційного навчання «Гендерне бюджетування для розвитку громад» був розроблений та оприлюднений у партнерстві з Асоціацією міст України (АМУ) в рамках Проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», профінансованого USAID, та у співпраці з агентством «ООН-Жінки», Національним демократичним інститутом (НДІ) та НУО «Бюро гендерних стратегій і бюджетування». Курс доступний на платформі Prometheus. У 2020 році підготовлено навчальний курс щодо особливостей застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, на основі затверджених Міністерством фінансів України Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі (наказ від 02.01.2019 № 1). Курс буде розміщено на онлайн платформі EdEra у 2021 році.</p>
<p>Посилання на інтернет-ресурси, де розміщено інформацію про результати реалізації проекту (програми) та інші матеріали або документи, розроблені в рамках проекту (програми)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний вебсайт Міністерства фінансів України: mof.gov.ua. У вкладці «Гендерно орієнтоване бюджетування на місцевому рівні» висвітлюються основні результати реалізації Проекту. 2. Вебсайт Проекту: grbproject.org. Офіційний вебсайт Проекту – основний ресурс для розміщення публікацій, подій, новин та інших інформаційних оновлень. 3. Комунікація у соціальній мережі Facebook – сторінка Проекту: https://www.facebook.com/GenderBudgetingInUkraine/. Сторінка регулярно оновлюється та висвітлює основні заходи та результати Проекту, інформує про останні новини у сфері ГОБ. 4. Публікації та інформаційні матеріали: <ul style="list-style-type: none"> - Інформаційний бюлетень. Щоквартальний інформаційний продукт, який містить інформацію щодо головних активностей, поширюється серед цільової аудиторії та партнерів Проекту. <p>Онлайн-версії після завершення Проекту будуть доступні за посиланням:</p>

	<p>https://drive.google.com/drive/u/5/folders/1Y94nR_veIGdkmaIYXKDLAvj7S3PeevY.</p> <p>Також командою Проекту підготовлено та поширено на комунікаційних каналах публікації, які розміщені за посиланням: https://drive.google.com/drive/u/5/folders/1_UqERqgh0BzmYQ4dDAz55SzbZNOtANKs.</p> <p>Відео: На офіційному YouTube каналі Проекту поширено та розміщено відеоматеріали: цикл вебінарів за участю міжнародних експертів та експерток: https://www.youtube.com/playlist?list=PLskIFHmF6SHofOqLjaeJ3ka4AeL9oo1zD; запис підсумкової конференції Проекту «Гендерне бюджетування в Україні: досягнення, виклики, перспективи розвитку»: https://www.youtube.com/watch?v=SeSk5C2pGQA&t=10610s; відео щодо результатів Проекту: https://www.youtube.com/watch?v=M8YhSxy7UwY&t=8s; мультфільм «Що таке гендерний підхід у бюджетному процесі».</p>
Загальна сума витрачених під час реалізації проекту (програми) коштів міжнародної технічної допомоги на кінець звітного періоду (за наявності), у тому числі за категоріями:	80 822 716 грн (всього) (згідно з інформацією, наданою представниками ГОБ)
послуги з організації тренінгів, навчання, опитування, інформаційні кампанії	23 915 391 грн (всього) (згідно з інформацією, наданою представниками ГОБ)
консультаційні послуги	10 333 882 грн (всього) (згідно з інформацією, наданою представниками ГОБ)
обладнання	
будівельні, ремонтні роботи, технічний нагляд	
адміністративні витрати виконавця	46 573 444 грн (всього) (згідно з інформацією, наданою представниками ГОБ)

3. Порівняння запланованих результатів проекту (програми) з досягнутими		
Кількісні та/або якісні критерії результативності проекту (програми)	Заплановані результати на кінець звітного періоду	Фактичні результати на кінець звітного періоду
Персонал областей, районів, міст і ОТГ, спроможний для проведення роботи з ГОБ	Охопити навчанням 5% фінансистів з районних державних адміністрацій та міських виконавчих комітетів, з об'єднаних територіальних громад – 30%	<u>Виконано.</u> Протягом діяльності Проекту навчанням з ГОБ охоплено більше 2000 державних службовців та осіб місцевого самоврядування (84% жінок, 16% чоловіків), серед них: 76% – працівники місцевих фінансових органів; 51,7% – фахівці обласного рівня, 33,2% – фахівці об'єднаних громад
Кількість бюджетних програм на місцевому рівні, де враховано гендерні потреби та гендерні розриви	240 паспортів бюджетних програм	<u>Виконано.</u> 1 466 паспортів бюджетних програм містять гендерні аспекти. Зокрема, 403 – ОТГ, 247 – районний, 141 – міст обласного значення, 5 – сільські ради, 670 – обласний рівень
Кількість бюджетних програм, проаналізованих областями	15 програм, що фінансуються з обласних бюджетів	Протягом діяльності Проекту РГ з ГОБ в областях та м. Києві проаналізовано 118 програм, що фінансуються з обласних бюджетів та бюджету м. Києва
4. Узагальнена оцінка бенефіціаром результатів проекту (програми)		
<p>Результати реалізації Проекту відповідають цілям та завданням, на досягнення яких він спрямований.</p> <p>За погодженням з Мінфіном у 2014 році були відібрані бюджетні програми, найбільш релевантні для проведення гендерного аналізу, в галузях: охорони здоров'я, молодіжної політики та фізичної культури і спорту, освіти, соціального захисту та соціального забезпечення. У цих програмах достатньо легко визначити публічні послуги та отримувачів/користувачів послуг, а отже, визначити гендерні розриви. За підтримки Проекту РГ з ГОБ здійснено гендерний аналіз 10 бюджетних програм у чотирьох різних галузях.</p> <p>Результати гендерних аналізів були представлені на Всеукраїнській нараді під егідою Департаменту політики міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів Міністерства фінансів України, що заохотило інші області до застосування інструменту ГОБ.</p> <p>Протягом 2015 – 2020 років РГ з ГОБ в 24 областях та м. Києві було проаналізовано 118 програм за 60 напрямками видатків, які фінансуються з місцевих бюджетів. Станом на кінець 2020 року загалом проаналізовано 75 % програм обласних бюджетів.</p>		

За результатами проведених гендерних аналізів програм, РГ з ГОБ в областях та м. Києві напрацьовано рекомендації та пропозиції щодо скорочення виявлених під час проведення аналізів гендерних розривів.

За результатами аналізу РГ з ГОБ у 2016 році у Чернівецькій області бюджетної програми «Надання середньої освіти спеціальними загальноосвітніми школами-інтернатами, школами та іншими навчальними закладами для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку» внесено зміни до Статутів спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Таким чином, діти з особливими потребами отримали можливість одержати повну середню освіту. Всього у 2020 році випустилось 69 осіб спецшкіл, з них отримали повну середню освіту – 7 осіб.

За результатами аналізу цільової програми у 2018 році РГ з ГОБ у Вінницькій області «Протидія ВІЛ-інфекції та СНІДу» закуплено пересувну амбулаторію та протягом 2019 року протестовано 898 осіб з сільської місцевості (37,6% чоловіків, 62,4% жінок) та у 2 жінок виявлено антитіла до ВІЛ.

За результатами проведеного у 2019 році гендерного бюджетного аналізу РГ з ГОБ Тернопільської області проведено інформаційно-просвітницькі компанії щодо набору дітей з інвалідністю на навчання в різних секціях, отже, кількість вихованців у центрі «Інваспорт» та дитячо-юнацькій спортивній школі «Інваспорт» порівняно з 2019 роком зросла на 8 % (23 особи – 13 хлопців, 10 дівчат).

У результаті аналізу РГ з ГОБ у Хмельницькій області бюджетної програми «Бібліотеки» у 2019 році виявлено гендерні розриви на користь дівчат (12%), серед користувачів переважали мешканці міської місцевості (86%), тому було розпочато ведення обліку відвідувачів за статтю, проводиться гендерний аналіз потреб у бібліотечних послугах (відповідно до віку, статі та місця проживання різних груп отримувачів послуг). Зокрема, ще до карантинних заходів розпочалося проведення занять з дитячого розвитку «Мері Поппінс», серія майстер-класів «Арт-територія» у форматі онлайн, віртуальні флеш-беки «Літературні обрії», спрямовані на читачів/користувачів, які живуть у віддалених населених пунктах області та не були охоплені цією послугою до проведення гендерного аналізу. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека до початку карантину провела 32 заходи, з яких 12 (38 %) спрямовано на залучення до заходів хлопців (чоловіків) для подолання гендерного розриву, виявленого під час аналізу. У цих заходах взяли участь 51,4 % жінок та 48,6 % чоловіків.

За результатами проведеного у 2019 році гендерного бюджетного аналізу РГ з ГОБ Тернопільської області проведено інформаційно-просвітницькі компанії щодо набору дітей з інвалідністю на навчання в різних секціях, отже, кількість вихованців у центрі «Інваспорт» та дитячо-юнацькій спортивній школі «Інваспорт» порівняно з 2019 роком зросла на 8 % (23 особи – 13 хлопців, 10 дівчат).

У 2020 році 5,5 % загальної кількості проаналізованих паспортів бюджетних програм (19473), які фінансуються з місцевих бюджетів, є гендерно-чутливими. Цей факт свідчить про те, що пересічний громадянин (платник податків) у конкретному паспорті бюджетної програми за асигнуваннями (кожною гривнею), які виділяються на її виконання, може побачити «себе» і публічну послугу, яка йому надається (або може надаватися) в межах даної бюджетної програми, що в цілому сприяє бюджетній доступності та прозорості.

У 2020 році РГ з ГОБ Чернівецької, Рівненської, Хмельницької областей здійснювали аналіз бюджетної програми «Фінансова підтримка філармоній, художніх і музичних колективів, ансамблів, концертних та циркових організацій». Серед відвідувачів філармоній існує гендерний розрив на користь жінок, які становлять близько 70 % всіх відвідувачів, в той час як чоловіки становлять всього 30 %. Питома вага мешканців міської місцевості, які відвідують філармонії, в середньому сягає 84 %, в той час як частка сільського населення

серед відвідувачів – 16 %, що свідчить про обмежений доступ жінок та чоловіків з сільської місцевості до культурної послуги, яку надає філармонія. Аналіз видатків свідчить, що фактичні витрати на жінок, що відвідали концерти філармонії у 2019 році, були в 2 рази більшими ніж витрати на чоловіків (22,9 млн грн – на жінок, проти 11,3 млн грн – на чоловіків). Найбільшу кількість серед відвідувачів становлять особи середнього віку – 50,3%. Жінок серед глядачів віком 46 – 60 років у 7 разів більше ніж чоловіків у цій віковій категорії. З метою подолання виявлених гендерних розривів РГ з ГОБ було запропоновано:

- запровадити сторінку відгуків глядачів та здійснювати моніторинг глядацьких вподобань. За результатами досліджень оновлювати репертуар, враховуючи потреби відповідних категорій глядачів, особливо з метою залучення молоді та чоловіків, глядачів з особливими потребами (додано концерти (дитячі казки), для пенсіонерів та осіб з інвалідністю впроваджено знижки на квитки після закінчення карантину);

- забезпечити максимальне охоплення територій областей гастрольною діяльністю, особливо звернути увагу на сільську місцевість;

- розробити систему абонементів для відвідування концертів (з метою збільшення доступності за рахунок зниження вартості квитка);

- оновити сайт та запровадити електронні послуги з онлайн бронювання та придбання електронних квитків.

Впродовж 2014 – 2020 років Проект налагодив вертикальну та горизонтальну координацію між областями, м. Києвом, галузевими міністерствами, Мінфіном та Державною службою статистики. Налагоджена співпраця дала дуже багато позитивних змін не лише щодо застосування ГОБ, але і змін у відповідних політиках. Крім того, покращилось взаєморозуміння між фахівцями департаментів фінансів та галузевих департаментів ОДА/КМДА.

Як результат, спільними зусиллями Проекту ГОБ, Мінфіну та інших ЦОВВ внесено зміни до 30 нормативно-правових актів, що регулюють відносини у відповідних галузях, у т. ч. до типових переліків бюджетних програм і результативних показників їх виконання, до статистичної, адміністративної, внутрішньогосподарської звітності, зведення планів по мережі, штатах і контингентах установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та м. Києва, та інших документів, які застосовуються в бюджетному процесі.

Тісна співпраця з Міністерством розвитку громад і територій у рамках реформи децентралізації дала позитивні зрушення у напрямі внесення змін до законодавства України. Проект ГОБ використав Раду донорів, створену при МРГТ, як платформу для інтеграції гендерного підходу в реформу децентралізації. Завдяки зусиллям Проекту норму застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі інтегровано до проекту Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», який є базовим із регулювання правовідносин системи місцевого самоврядування в Україні.

На місцевому рівні дієвим механізмом забезпечення сталості на місцях стало функціонування 5 Шкіл тренерів з ГОБ з числа державних службовців. Станом на кінець 2020 року її випускниками стали 58 сертифікованих осіб (90% жінок та 10% чоловіків) з усіх куточків України, які особисто перейняли тематикою ГОБ, стали адвокатами зазначеної методики і залишаються «джерелами знань» з гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Ці особи – працівники 20 ОДА та КМДА й інших установ, які на сьогодні активно проводять тренінги та надають консультаційну підтримку із застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі.

Про успішність застосування гендерного підходу в бюджетному процесі на місцевому рівні свідчить динаміка зростання паспортів бюджетних програм, які містять гендерні аспекти. Якщо у 2017 році на обласному рівні було лише 6 таких паспортів, то у 2020 році кількість таких паспортів збільшилась у 179 разів, і їх стало 1075.

5. Проблемні питання та/або пропозиції

Проведення гендерного аналізу було б неможливе без систематичного навчання відповідного персоналу. Найбільш трудовим та енергозатратним завданням для Команди Проекту було донесення до аудиторії взаємозв'язку двох, на перший погляд, непом'янутих питань, таких як гендерна рівність та видатки бюджету. Процес навчання ускладнювався через низьку обізнаність державних службовців та осіб місцевого самоврядування щодо політики гендерної рівності та стереотипне мислення.

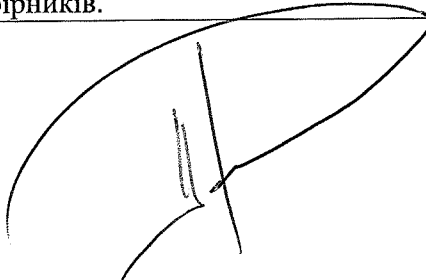
Серйозним викликом для Проекту була плинність кадрів в ОДА/КМДА. Неодноразово виникала потреба у повторному навчанні РГ з ГОБ щодо азів гендерної рівності.

Оскільки до РГ з ГОБ в областях та м. Києві щороку обиралась нова програма для гендерного аналізу, РГ з ГОБ поповнювались новими членами, галузевими спеціалістами, які проходили ґрунтовне навчання з гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Таким чином, експертне коло фахівців з питань ГОБ безперервно зростало, зміцнювалась внутрішня спроможність кожного регіону.

Показовим є те, що впродовж 2015 – 2020 років більш ніж 2000 державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування (84 % жінок, 16 % чоловіків) на місцевому рівні підвищили потенціал щодо застосування гендерного підходу в бюджетному процесі, з них 76 % – фінансисти, відповідальні за бюджетну політику на місцях. Ці дані самі по собі представляють гендерну структуру фахівців ОДА/КМДА. Велика частка підготовлених осіб є середньою ланкою управлінців, і в Україні жінки переважають на цих посадах, тоді як більшу кількість керівних посад все ще займають переважно чоловіки.

Ще одним викликом, з яким зіткнувся Проект, – це відсутність гендерної статистики та даних, розподілених за статтю, що часто унеможлиблювала аналітичну роботу, яка була частиною гендерного бюджетного аналізу. Для усунення вищезазначеної проблеми Проект завжди наголошував на внесенні відповідних змін до статистичної та адміністративної звітності та щорічно ініціював і фінансово підтримував випуск статистичних збірників «Жінки і чоловіки». Загалом за 2015 – 2020 роки головними управліннями статистики в областях та м. Києві випущено близько 70 збірників.

**Перший заступник
Міністра фінансів України/
Координатор проекту**

Денис УЛЮТИН

Інформація Департаменту державного бюджету
для формування результатів заключного моніторингу
проекту «Гендерне бюджетування в Україні»
(відповідно до додатка 7 Порядку)
Період звітування з 11.06.2014 до 31.12.2020

До п.1. Вихідні дані проекту (програми)

Партнер з розвитку: Уряд королівства Швеції через Шведське агентство міжнародного розвитку та співпраці (SIDA), представлене Посольством Швеції в Україні.

До п.2. Інформація про досягнення очікуваних результатів

Узагальнені результати реалізації проекту (програми) в кількісних та/або якісних показниках:

Метою реалізації проекту «Гендерне бюджетування в Україні» є надання підтримки Міністерству фінансів у процесі впровадження в Україні гендерно-чутливого бюджетування.

Протягом дії Проекту ним здійснювалися заходи із експертно-консультативної підтримки головних розпорядників коштів задля поширення знань та навичок для практичного застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, проведення гендерного аналізу бюджетних програм та врахування у них гендерних аспектів.

До п.3. Порівняння запланованих результатів проекту (програми) з досягнутими

Заплановані результати на кінець звітного періоду/ Фактичні результати на кінець звітного періоду:

1. Систематична експертно-консультативна підтримка головних розпорядників коштів державного бюджету щодо здійснення гендерного аналізу обраних бюджетних програм та в розробці пропозицій і рекомендацій щодо їх вдосконалення та інтеграції до них гендерного аспекту

Експертно-консультативною підтримкою були охоплені:

у період до 2018 року пілотні міністерства – Мінсоцполітики, Мінмолодьспорту та МОН, з 2018 року – всі міністерства, з 2019 року – всі головні розпорядники.

Така підтримка надавалася головним розпорядникам як у вигляді загальних заходів, так і за індивідуальним підходом щодо гендерного аналізу обраних бюджетних програм, розробки пропозицій і рекомендацій щодо їх удосконалення та інтеграції гендерних аспектів для окремих головних розпорядників (за повідомленням Проекту до роботи були залучені МОН, Мінкультури, МОЗ, МВС, Мінрегіон, Рахункова палата, Держаудитслужба тощо).

У 2020 році у зв'язку із карантинном Проект вжив заходів щодо переносу співпраці із головними розпорядниками в режим online.

Проектом видано посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування «Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності» (2015 рік).

Однак, під час підготовки бюджетних запитів на 2021-2023 роки гендерний аспект до бюджетних програм був включений тільки 29 головними розпорядниками. Порівняно, у 2019 році, коли робота Проекту була спрямована на усіх головних розпорядників, законом про Державний бюджет України їх було визначено 84.

2. Впровадження навчальної програми щодо ГОБ, підходів до його впровадження на державному рівні та практичного застосування у бюджетному процесі

Впродовж терміну дії Проекту було організовано низку заходів, спрямованих на поширення знань щодо гендерно орієнтованого підходу, зокрема:

- семінари:

«Міжнародна практика процесу планування та виконання бюджетних програм з врахуванням гендерного аспекту» (29.01.2015);

«Міжнародний досвід системи середньострокового бюджетного планування – практичний аспект реалізації» (25.03.2015);

«Визначення гендерно чутливої мети, цілей та показників ефективності в програмному бюджетуванні» (29.04.2015);

«Підготовка бюджетних запитів на 2016-2018 роки» (проведено Мінфіном за підтримки Проекту (09.07. 2015));

«Міжнародний досвід та методологічні аспекти гендерного аналізу» (29.10.2015);

«Методологія інтегрування гендерних аспектів у середньострокове бюджетне планування» (24.11.2015);

«Суть та переваги гендерно-орієнтованого бюджетування. Міжнародний та вітчизняний досвід ГОБ» (17.05.2016);

«Гендерний аспект у структурі державних послуг у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, молодіжної політики та спорту» (24-27.05.2016 за участю пілотних міністерств);

«Гендерний бюджетний аналіз. Досвід України у сферах соціального захисту та соціального забезпечення, освіти, охорони здоров'я, молодіжної політики, фізкультури та спорту» (17.11.2016);

«Досвід Королівства Швеції з впровадження гендерно орієнтованого бюджетування» (06.06.2017);

«Фіскальна політика та гендерна рівність – глобальний огляд гендерного бюджетування, МВФ та DFID» (17.10.2017);

«Бюджетна реформа: новації, які впроваджуються законодавством, та особливості бюджетного процесу у 2018 році» (проведено Мінфіном за підтримки Проекту 21.03.2018, участь взяли близько 90 учасників від головних розпорядників).

У зв'язку з тим, що у більшості головних розпорядників до участі в різних навчальних заходах залучався інший склад працівників, Проекту не вдалося досягти систематичності та послідовності у накопиченні знань щодо практичного застосування гендерно орієнтованого підходу серед головних розпорядників бюджетних програм.

- у форматі академії ГОБ проведено навчальні семінари щодо особливостей застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі:

для головних розпорядників та структурних підрозділів Мінфіну (22 семінари, проведені протягом червня-липня 2018 р., участь взяли понад 100 учасників);

для підвищення компетенцій фахівців Мінфіну (проведено у Мінфіні 11-25 листопада 2019 р., участь взяли близько 25 учасників від структурних підрозділів Мінфіну);

- тренінг «Суть та етапи застосування гендерного підходу в бюджетному процесі (12-22 листопада 2018, участь взяли близько 20 учасників від структурних підрозділів Мінфіну);

- круглий стіл «Запровадження середньострокового бюджетного планування та роль гендерно орієнтованого підходу у бюджетній реформі» за участі Мінфіну, Секретаріату Кабінету Міністрів, Адміністрації Президента України, галузевих міністерств, представник

МВФ в Україні, Посол Швеції в Україні, представники ЄС, Світового банку, Міністерства фінансів США, USAID, експертного середовища і ЗМІ (16.12.2016);

- семінари-практикуми щодо впровадження та застосування головними розпорядниками гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі із застосуванням Методичних рекомендацій, затверджених наказом Мінфіну від 02.01.2019 №1 (проведено 18 семінарів-практикумів з 22.04.2019 по 31.05.2019, участь взяли більше 80 учасників від 37 головних розпорядників);

- Організовано навчальні поїздки, в яких взяли участь представники Департаменту державного бюджету:

- до Швеції за темою «Міжнародний практичний досвід впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в бюджетний процес на прикладі Швеції» (20-24.04.2015);

- до Боснії та Герцеговини на тему «Програмне бюджетування і гендерний аспект» та у регіональному семінарі з обміну передовою практикою «Інтеграція гендерного аспекту в державні бюджети» (30-31.03.2016);

- до Республіки Австрія на тему «Міжнародний практичний досвід впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в бюджетний процес на прикладі Австрії» (10-14.04.2016).

- до Республіки Австрія на тему «Впровадження гендерного аспекту в бюджетний процес» (18-22.06.2017);

- до Республіки Албанія на тему «Гендерно орієнтоване бюджетування у бюджетному процесі Албанії» (14-19.05.2018);

3. Підготовка інформації про врахування у бюджетних програмах державного бюджету гендерних аспектів (паспорти бюджетних програм на 2020 рік)

В рамках проведених Проектом ГОБ тренінгів головними розпорядниками у 2019 році проведено гендерний аналіз лише 52 бюджетних програм. Всього Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» було визначено 582 бюджетних програми.

У 2020 році Проектом підготовлено інформаційна довідка про результати моніторингу паспортів бюджетних програм на 2020 рік щодо застосування гендерно орієнтованого підходу, яка містить відомості щодо 43 бюджетних програм державного бюджету, які, за повідомленням Проекту, містять гендерний аспект. Значна частина із цих 43 бюджетних програм містить лише дані, розподілені за статтю, а не характеристики бюджетної програми, сформовані з урахуванням програмно-цільового методу.

Під час підготовки бюджетних запитів на 2021-2023 роки гендерний аспект врахували лише 29 головних розпорядників (35 %) за 41 бюджетною програмою. 10 головних розпорядників (12 %) задля здійснення гендерного аналізу бюджетних програм як відправної точки для включення до них гендерного аспекту вживали заходи щодо удосконалення збору та обробки необхідних даних, запровадження нових та/або перегляд наявних форм статистичної та адміністративної звітності, внесення змін до нормативно-правової бази.

4. Розробка пропозицій та рекомендацій до законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють бюджетні відносини, щодо інтеграції ГОБ

Під час реалізації Проекту з урахуванням отриманої від Проекту інформації та пропозицій Мінфіном:

- затверджено Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі (наказ Мінфіну від 02.02.2019 №1), який став фундаментом для всіх учасників бюджетного процесу, визначив підходи до проведення

гендерного аналізу бюджетних програм та створив розуміння щодо порядку дій головних розпорядників у впровадженні гендерно орієнтованого підходу;

- удосконалено Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм в частині посилення їх орієнтованості на висвітлення обсягу і якості надання державних послуг, рівня задоволення їх отримувачів та користі для суспільства, у тому числі з точки зору забезпечення гендерної рівності. (Наказ Мінфіну від 08.04.2019 № 145, зміни до наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536);

- інтегровано гендерно орієнтований підхід до Загальних вимог щодо проведення оглядів витрат державного бюджету (наказ Мінфіну від 23.10.2020 446) та Порядку здійснення оцінки ефективності бюджетних програм (наказ Мінфіну від 19.05.2020 № 223), що створює можливості для використання гендерно орієнтованого підходу, як інструменту покращення якості та ефективності надання публічних послуг через дослідження їх отримувачів/користувачів.

Також від Проекту отримано:

пропозиції щодо внесення змін до Бюджетного кодексу України;

проект контрольного списку запитань для оцінки включення гендерних аспектів до бюджетного запиту та проекту паспорту бюджетної програми;

пропозиції щодо гендерної заяви, що подається до ВРУ разом з проектом державного бюджету на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди.

Отримані від проекту матеріали не носили системного характеру та потребували суттєвого доопрацювання, як у частині різночитань порівняно із чинними нормативно-правовими актами, так і щодо внутрішніх неузгоджень.

5. Підготовка та видання посібника щодо застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях

Підготовка Посібника та, відповідно, його публікація відтерміновувалася кілька разів і загалом тривала протягом останніх двох років. Узгодження його остаточної редакції відбулося лише наприкінці 2020 року. Опублікування Посібника очікується на початку 2021 року за допомогою компанією NIRAS.

До п. 4. Узагальнена оцінка бенефіціаром результатів проекту (програми)

Отримана від Проекту інформація частково використана Департаментом під час удосконалення засад програмно-цільового методу та його інструментів.

Експертно-консультативна підтримка Проекту головним розпорядникам не завжди була достатньою і результативною, що не дозволило отримати більш суттєві результати щодо включення гендерних аспектів до бюджетних програм. Окремі завдання, передбачені планом діяльності Проекту ГОБ, виконувалися протягом дії проекту не у повному обсязі або з порушенням термінів їх виконання.

Разом з тим головним результатом роботи Проекту стало створення певного ментального простору щодо гендерних питань, відбулося суттєве переосмислення учасниками бюджетного процесу своєї діяльності, з'явилося розуміння того, що запровадження гендерного підходу, урахування потреб жінок і чоловіків та їх соціально-економічних груп може кардинально покращити якість публічних послуг і посилити прозорість бюджету.

Мінфін і в подальшому буде працювати над розвитком гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, в тому числі використовуючи інформацію та матеріали, отримані від Проекту, дотримуючись послідовності дій у цьому напрямку.

До п.5. Проблемні питання

1. Експертно-консультативна підтримка Проекту головним розпорядником для врахування ними гендерних аспектів при підготовці бюджетних документів була недостатньою та малорезультативною.

У 2018 та 2019 роках головні розпорядники, які отримали підтримку Проекту, не змогли якісно підготувати інформацію про врахування гендерного аспекту, яка подавалася разом з бюджетними запитами на 2020-2022 та 2021-2023 роки.

Завдання, передбачені планом діяльності Проекту ГОБ, виконувалися не у повному обсязі, зокрема, зволікання з підготовкою посібника щодо застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях не дозволило його опублікувати а ні у 2019, а ні у 2020 роках, що позбавило можливості його використання головними розпорядниками, як у ці роки, так і на початку 2021 року під час підготовки пропозицій до Бюджетної декларації на 2022-2024 роки, яка вже розпочата у січні 2021 року.

2. Подані у 2020 році Проектом пропозиції до Бюджетного кодексу України не передбачали удосконалення вже напрацьованих Мінфіном засад гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі та не створювали правове поле, яке б дозволило покращити якість його практичного застосування. Натомість метою запропонованих змін було лише включення до низки норм Бюджетного кодексу України похідних слова «гендер».

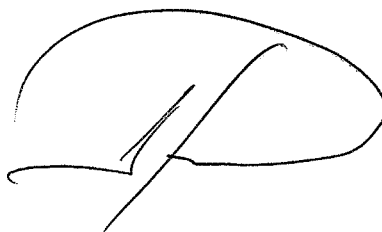
3. Проектом ГОБ у квітні-травні 2019 року для головних розпорядників проводилися тренінги щодо застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетний процес.

Мали місце відгуки учасників тренінгів про те, що експертами Проекту не було представлено якісних прикладів з міжнародного досвіду за сферами діяльності головних розпорядників, не окреслено основних аспектів аналізу бюджетних програм у відповідних сферах, не розкрито підходи до застосування нормативно-правових актів для виявлення гендерних розривів у конкретних сферах.

Практична робота з аналізу бюджетних програм на тренінгах не завжди займала значну частину часу, що не дало можливості учасникам осмислити проблеми гендерної рівності при аналізі бюджетних програм.

4. Адміністративний ресурс Проекту ГОБ (час і експерти) багаторазово відволікався на проведення великої кількості заходів співпраці з різними органами державної влади, організаціями та установами, які не були безпосередніми бенефіціарами Проекту. Це не дало можливості Проекту своєчасно та у повній мірі виконувати завдання, спрямовані на підтримку Мінфіну у впровадженні гендерно орієнтованого підходу у бюджетний процес на державному рівні. Оскільки Проект самостійно, без урахування бачення Мінфіну, як бенефіціара Проекту, визначав напрями навчальних програм та їх учасників, неможливо оцінити якість та ефективність відповідного навчання.

**Координатор проекту
Перший заступник
Міністра фінансів України**

Денис УЛЮТІН